

Մեխնաշինարարներն ու սարքաշինարարները փորձում են համախմբվել

Սա էր մեր երբեմնի առաջասար ճյուղի ղեկավարների հավաքի նպաստը

Երեկ «Երեքունի» հյուրանոցում հավաքվել էին մեխնաշինարարներն ու սարքաշինարարները: Ժամանակին Հայաստանի սննդամթերքի արտադրության զարգացման ընդգրկված էր շուրջ 120 հազար մարդ: Այն մեր սննդամթերքի հզոր ճյուղերից մեկն էր և թողարկում էր արդյունաբերական ամբողջ արտադրանքի 15 տոկոսը, որն արտահանվում էր ավելի քան 50 երկրներ: Եյուղի ներկայիս վիճակը դժբախտաբար այլ է, այն բերեալ ամենամեծ անկումն ապրեց անցյալ տարի ամենաթուրքային սահմաններին: Հայաստանի մեխնաշինարարների և սարքաշինարարների արհեստագիտական կազմակերպությունների ճյուղային համադասակարգման միության արդեն երկուրորդ հավաքի նպատակով, ինչպես նաև միության նախագահ **Համլեթ Դանիելյանը**, ով ընդ ներկայացնող ձեռնարկությունների ղեկավարներին համախմբելն է, համագործակցության և համակարգի զարգացման հեռանկարները փնտրելով: Եյուղի հիմնական խնդիրների բնույթը միության նախագահը նշեց հումքի ձեռքբերման դժվարությունները և երիտասարդ կադրերի բացակայությունը:

Առեսրի ելույթից հետո զարգացման նախարարության արդյունաբերության վարչության ղեկավար **Մեհրուհան Հակոբյանը** նույնպես կարեւորեց ոլորտի ղեկավարների հանդիպելու անհրաժեշտությունը: Խորհրդային տարիներին գոյություն ունեցող ներհանրադասարանային լուրջ կոորդինացիա այս ձեռնարկությունների միջոցով, որը վերջին տարի-

ներին խախտվել է և վերականգնումը փոխադարձաբար բախված է: Վարչության ղեկավարության ղեկին համարեց մեխնաշինարարներին համալիրի գործունեություններին և հնարավորություններին ծանոթացնելը, որոշակի մասն կարողանան գտնել այն ձեռնարկությունը, որտեղ կարող են ներդրումներ կատարել: Կամ երբ միջոցառման ժամանակը են կնքվում, նախարարության կողմից ներկայացվում է այն ձեռնարկությունների ցանկը, որոնք ցանկություն ունեն աշխատելու արտադրանքներ գործընկերների հետ: Վերջերս երկու այդպիսի ցանկեր են ներկայացվել Չինաստանի և Ռուսաստանի գործարարների համար:

Իսկ ոլորտի ընդհանրական վիճակը Մեհրուհան Հակոբյանը ներկայացրեց արդեն հավաքում ունեցած իր ելույթի ժամանակ: Նա, ներկայացնելով խորհրդային տարիներին մեխնաշինարարների և սարքաշինարարների ծավալների մասին վերանայնալիս նշեց, որ ներկայիս միջոցառումները, անդրադարձավ ոլորտի ներկայիս վիճակին: Նշվեց, որ ճյուղի նյութատեխնոլոգիան, էներգետիկան, սրահայտնության մեծ ծախսերը, արտադրության նորացման համար մեծածավալ ներդրումների անհրաժեշտությունը և մի քանի այլ բարդություններ այստեղ վիճակի վաթսրացման շրջանում դարձան: 90-ական թթ. առաջին կեսին արձանագրված անկումից հետո սակայն երկուրոր կեսին սկսվեց համակարգի աշխ-

ձանական վերականգնման և զարգացման փուլը: Առաջինների թվում ունի կանգնած ձեռնարկություններից են «Ինտերստանդը», «Արմալսոն», Արմալիի հասնող-գազիական գործարանը, Վանաձորի «Ավտոգենմաշ» և ուրիշներ: Արդյունաբերության վարչության ղեկին առանձնացրեց «ՄՍԿ» ընկերությունը, որի թողարկած թվանագրային հասնողներն արդեն իրենց շուկան են գտնում անգամ ԱՄՆ-ում, լրջորեն մրցակցելով ժադոնական համանման ընկերության հետ:

Մեխնաշինարարներից առաջինը ելույթ ունեցավ «Ինտերստանդ» ընկերության նախագահ **Վիլեն Դոլոխանյանը**: Նա կարեւորեց կրթության և գիտության նախարարության կողմից որակյալ բանվորներ դաստիարակելու նպատակով համադասարանային ուսումնական հաստատություն բացելու անհրաժեշտությունը, միաժամանակ նշելով, որ ինժեներական կադրերի դաստիարակման իրականացումն է հին ծրագրերով, որտեղ հաշվի չի առնված այն առաջընթացը, որ ունեցել է հասնող-գազիական այս ընթացքում: Վիլեն Դոլոխանյանը հիշատակեց նաև հումքի ձեռքբերման, մետաղների գների բանկացման և այլ խնդիրներ:

Հավաքին մասնակցում էր և մեխնաշինարարների ու սարքաշինարարների հարցերին դասախոսեց առեսրի ելույթից հետո զարգացման փոխնախարար **Ալեքս Ընդրեանը**: ԱՄՆ ԻՆՏԵՐՆԱՏԻՆԱԼ

Կրոնական փոփոխությունների թիվը Հայաստանում կազմում է բնակչության մոտ 10 տոկոսը

Կառավարությունը գրանցել է կրոնական 55 կազմակերպության

ԱՄՆ ղեկավարությունը հրապարակել է 2004 թ. Հայաստանում կրոնական ազատության զեկույցը, որտեղ նշվում է, որ կառավարությունը հերքական անգամ մերժել է «Ե-հովանի վկայություն» գրանցել որոշ կրոնական կազմակերպություններ: Ի տարբերություն նախորդ մեծամասնության, այս անգամ կառավարության ազգային փոփոխությունների և կրոնական հարցերի գրասենյակը նշել է սեյնթիկական թերություններ, ինչը կարող է նշանակել, որ մոտ 10 տոկոսը կառավարության իրականացրած մարդու իրավունքների այլևս անօրինական չի համարվում:

Ծնայած կառավարությունը չի տրամադրել կրոնական փոփոխությունների ընդհանուր թվի մասին թվային, ԱՄՆ ղեկավարության զեկույցում բերվում են հետևյալ թվերը.

- Կաթոլիկներ-180 հազար
- Եզդիներ-30-40 հազար
- Հիսուսականներ-25 հազար
- Եհովայի վկայներ-7500
- Բողոքականներ-5000
- Բարիզմասներ-3000
- Բապտիստներ-2000
- Մոնոնիստներ-2000
- Իրանականներ-1000
- Ադվենտիստներ-1000

Այստեղ ակնհայտորեն փոփոխված է եհովայականների թիվը: Դեռ 2002 թ., ըստ «Համագործակցություն հանուն

ժողովրդավարության» ՀԿ-ի թվայինների, եհովայականների թիվը կազմել է 28 հազար, այսինքն Հայաստանի բնակչության մեկ տոկոսը «վկա» է: ղեկավարության զեկույցում նշվում է, որ եհովայականները դժվարություններ չեն ունեցել հանդիպումներ-հավաքների համար սեյնթիկական հարցում, ինչը արձանագրվել էր նախորդ տարիներին: Եթե նախորդ տարիներին սահմանային անցակետերում առգրավվել է «վկաների» գրանցությունները, ապա այժմ նրանց թույլ է տրվում «իրենց անձնական օգտագործման համար բերել փոքր քանակությամբ սրբազան ճյուղեր»:

Հայաստանյան որոշ հասարակական կազմակերպություններ ղեկավարում են, թե բազմաթիվ աղանդավորներ, այդ թվում՝ եհովայականներ, ազատվել են աշխատանքից կամ ենթարկվել են հարձակման իրենց հավատքի պաշտպանության: Մինչդեռ ղեկավարության զեկույցում «Եհովայի վկայների» մի անհոնուն ներկայացուցիչ ասել է, որ սեյնթիկ չէ նման դեպքերի:

Ըստ զեկույցի, «Եհովայի վկայները» բառնապատկերում են «իրենց միսիկոնտակտ աշխատանք», և նրանց համախոհների թիվն ավելանում է: «Ավեստանյականները և մոնոնիստները հովանավորում են միսիկոնտակտ ծրագրերը», ասվում է զեկույցում:

Վերսայթ` ի դաստիարակություն Սուրբ դասարանի

Ի դաստիարակման մեծակայի հայկական եկեղեցիներում դասարաններ են ստեղծվում և արժանապատիվ են ստեղծվում: Սուրբ դասարանները նախատեսված են ընդհանուր կրթության բացառությամբ սուրբ դասարաններում: Սուրբ դասարաններում սովորող երեխաները սովորում են իրենց հայրենի լեզուով, որի կողմնակիցներն անցյալ տարի 450 ստորագրություն էին հավաքել և մեկ էջանոց ազդագրեր տրամադրել, մի խումբ նախանձախնդիր հայեր նոր վերսայթ են բացել (www.savebadarak.com) փրկելու մեր ավանդական Սուրբ դասարանները: Սուրբ դասարանները անհրաժեշտ են ստեղծվում և արժանապատիվ են ստեղծվում: Սուրբ դասարաններում սովորող երեխաները սովորում են իրենց հայրենի լեզուով, որի կողմնակիցներն անցյալ տարի 450 ստորագրություն էին հավաքել և մեկ էջանոց ազդագրեր տրամադրել, մի խումբ նախանձախնդիր հայեր նոր վերսայթ են բացել (www.savebadarak.com) փրկելու մեր ավանդական Սուրբ դասարանները: Սուրբ դասարաններում սովորող երեխաները սովորում են իրենց հայրենի լեզուով, որի կողմնակիցներն անցյալ տարի 450 ստորագրություն էին հավաքել և մեկ էջանոց ազդագրեր տրամադրել, մի խումբ նախանձախնդիր հայեր նոր վերսայթ են բացել (www.savebadarak.com) փրկելու մեր ավանդական Սուրբ դասարանները:

Արեւելյան թեմի առաջնորդն օգոստոսի 20-ի իր հրահանգով, որն ուղարկվել է բոլոր հոգեւորականներին, շեշտել է, որ դասարանները դասարաններ են: «Ինչպես ընդգծել էինք 2003 թվի հունվարի 13-ի մեր ժողովրդականում, մեր դասարանի լեզուն դասարանային լեզուն է: Միայն որոշ հասկանալի կարող են մասնակցել անգլերենով: Այդ հասկանալի լեզուն են վերստեղծել ժողովրդականում: Դրանցից դուրս անգլերենի օգտագործումն արգելվում է: Ամենակարեւոր արտոնությունը մեր եկեղեցու դասարանն է, որի միջոցով մենք հաղորդակցվում ենք մեր Տիրոջ հետ: Երբ դասարանը դասարան է մասնակցում առանց թերությունների, հոգեւորականին և հավասարակշռված հոգեւորականին է հաղորդում», գրված է Պարսամյան սրբազանի ժողովրդականում:

Փարիզի «Չորանյան» հաստատությունը «Մոլիսակ գիրք» կիրառական թուրքիայի վերաբերյալ

Փարիզի «Չորանյան» հաստատությունը խմբագրությունում ստեղծված մանր տեղեկատվության մեջ նշվում է, որ ղեկավարների 17-ին եվրոմիությունը ղեկավարում է որոշում կայացնող թուրքիայի անդամակցության շուրջ բանակցություններ սկսելու կամ չսկսելու վերաբերյալ: Չնչին բացառությամբ, լրատվամիջոցները փորձում են թուրքիան ներկայացնել որոշ աշխարհիկ, ժամանակակից և ժողովրդավարական երկիր:

Անդադար այն ժողովում է արվում, թե թուրքիան եվրոպային երկիր է և որ եվրոմիությանը նրա անդամակցության գործընթացն անօրինակ է: Հայոց ցեղասպանության հարցում Անկարայի միջոցակցությունը և Հայաստանի ժողովրդական լուրջային են մասնակցում:

Այս լուրջությունը խախտելու և ճշմարտությունն աշխարհին առավել հասանելի դարձնելու նպատակով Փարիզի արվարձան Ալիբորդիում գործող «Չորանյան» հաստատությունը որոշել է առաջիկա հոկտեմբերին «Սիմոն» հրատարակությունում «Մոլիսակ գիրք» լույս ընծայել ժամանակակից թուրքիայի վերաբերյալ:

100 էջանոց այդ գիրքը կբաժանվի Ֆրանսիայի և եվրոպական այլ երկրների խորհրդարաններին, ազդեցիկ գործիչներին, ինչպես նաև վաճառողի կիսակի: Գրքի ստեղծման աշխատանքներին մասնակցում են բազմաթիվ մշակութային, կազմակերպչական, դաստիարակչական, լրագրողներ:

Մեխնաշինարարները կանաչադաս ֆաղափ է, սակայն հնարավորությունները լիովին չեն օգտագործվում

Մեխնաշինարարները միշտ էլ համարվել ու եղել է կանաչադաս ֆաղափ: Մեխնաշինարարների «Քուսարանական ալգի» ՓԲԸ սնունդ, կենսաբանական գիտությունների թեկնածու **Արմեն Գրիգորյանի** համոզմամբ՝ ԼՂՀ մայրաքաղաքը իր բնակչության մասնակցությամբ, աշխարհագրական դիրքի ու հարուստ անասունների շնորհիվ կարող է հավակնել աշխարհի կանաչադաս ֆաղափներից մեկը դառնալու, եթե, իհարկե, կանաչադասում միջոց կազմակերպվի: 2002 թվականից Մեխնաշինարարներն այս գործառնություններն իրականացնում է «Քուսարանական ալգի» փակ բաժնետիրական ընկերությունը, որը ԼՂՀ կառավարության իրազեկությամբ՝ համադասարանային դասարանային ունի կնքած Մեխնաշինարարների ֆաղափաբանական հետ:

Սնունդը դարձադաս անհմաս է, որովհետև վաղ է կազմակերպվում դրանց ղեկավարությունը, ինչպես նաև չկա դասախոսություններ: Նորասունկ ծառերը փչացնողները հիմնականում դրոշմակալներն են: Այս առնչությամբ Ա. Գրիգորյանը գտնում է, որ մեծ է դրոշմակալները կենսաբանության և աշխարհագրության ժամերին ոչ թե դարձադաս ֆաղափի կերպարանը, որտեղ ցուցաբերվում է կանաչադասի և հարստացված էկոլոգիական խնդիրների վերաբերող թեմաները, ընդհուպ նաև՝ մանկադասաբանության ստեղծված բնադասաբանական թեմաներով խմբակներ, բնության անկյուններ և այլն: Միևնույն ժամանակ, ըստ Ա. Գրիգորյանի, հարկ է, որ սեղանային լրատվամիջոցները, առանձնադաս անասունները և զանազան կենսաբանական դասարանային ու զարգացման կենտրոնները հարցերին, ոչ թե սահմանա-

փակված սուկ դրա ամսիթար արդյունքն արձանագրելով: Արմեն Գրիգորյանի խոսքով, հարավային խիստ ցամաքային կլիմա ունեցող ֆաղափներում յուրաքանչյուր բնակչի անհրաժեշտ է 50-100 ֆառ. մեթր հասարակական օգտագործման տարածություն: Սուրբ հաշվարկված չէ այս առումով Մեխնաշինարարներն առկա ցուցանիշը: Եվ թեման Մեխնաշինարարները թե՛ Արցախի, և թե՛ Հայաստանի ցան բնակավայրերի, այդ թվում Երևանի համեմատությամբ բարձր վիճակում է, սակայն փաստ է, որ ԼՂՀ մայրաքաղաքի բնակչության հնարավորությունների մի մասն է օգտագործվում, ինչն այսուհետև առավել հետազոտականություն և դասարանային գիտությունները զբաղվելու անհրաժեշտություն է ենթադրում:

ԱՄՆ ԻՆՏԵՐՆԱՏԻՆԱԼ ՄԵՒՆԱՏԻՆԱԼ

Աշակուղի

Հայաստանի կամերային նվագախմբի համերգաբազմի բացումը գեղարվեստական ղեկավար և ղիդիժոր Արամ Ղարաբեկյանը մեծ գալա-համերգով սկսեց «Արամ խաչատրյան» համերգասրահում, որտեղ հանդես եկան Տարբեր երկրների մենակատարներ՝ երգիչներ **Նուրե Բադալյանը** (Հայաստան) և **Գարեգին Հովսեփյանը** (Գերմանիա), դաշնակահար **Ավր Գույումջյանը** (Ավստրիա), ջութակահար **Լեոն Զիլինգհայնը** (Մեծ Բրիտանիա) և այլապես **Սամվել Բարսեղյանը** (Բելգիա): Ղարաբեկյանը երաժիշտների այդպիսի մերկայացուցչական թիվը հնճոքն հարմարեցրել էր սրանաբանորեն կառուցված ծրագրին, որտեղ իդիդիում էր կատարվում

րից տրավոլոնցից ջութակների վիրտուոզ փայլուն ու «թիչխայնությունը» համերգը բացած «Երջանիկ խաբեություն» մեջ (հուսով ենք, օտերալի անվանումը չի դառնա նվագախմբի կարգախոս, թե մեր կյանքը, ավա **«L'ingano felice»** է):

Ղարաբեկյանին նախ եւ առջ ներհասուկ է ամեն մի ուժի երաժշտության վերլուծական գիտակցումը, ուսի նրա մոտ հուզական գործընթացը ենթակա է ճացիոնալին: Ստավինսկու երաժշտությունն առավել բնականորեն մեկն է Ղարաբեկյանի մասնորոգչական համար, թեև Երեւանում առաջին անգամ կատարված «Չվարճասույթները» (1914) մեծ դաժիժի ակուստիկ լայնամասշտաբ

մեզ չալով, Զիլինգհայնը Սոցարի Կոնցերտային սիմֆոնիայում իր դարձիսկան կատարելիս իրեն դրսևորեց որդես երաժշտական ամբողջ գործընթացի առաջնորդ, իրեն ենթարկելով ոչ միայն երկրորդ մենակատար Ս. Բարսեղյանին, այլև նվագախմբի ամբողջ կազմին: Կատարողական մեծ փորձով ու գիտելիքներով իմաստացած, սիրական Զիլինգհայնը գերազանց երաժշտական «մարզավիճակում» է: Նրա ազնիվ ու բնական նվագը խորապես գրավում է ունկնդիրներին. առաջին մասում տրավոլոնցից հարթախնայններ հիշեցնող երաժշտական դարձվածները, իսկ երկրորդում երգեցիկ մենանվագի լայնաշխարհ է ձևավորում:

Վիեննական կլասիցիզմի ա-

Գալա-համերգ համերգաշրջանի սկզբում

մի ուժին: Հայրեն, Սոցարը, Ռոսսիին եւ 20-րդ դարում նրանց ժառանգությունը վերահաստատվում էր Ստավինսկին կազմեցին երաժշտության զարգացման կարևոր մայրուղիներից մեկը, որը մինչև օրս չի աղանդի իրեն:

Օրագրի մյուս առանձնահատկությունը կոնցերտային բնույթի ստեղծագործությունների ընտրությունն է: Բուն երկու կոնցերտներից՝ Հայրենի Ռե մասորից եւ Սոցարի Տուբալի, այնի ու նվագախմբի կոնցերտային սիմֆոնիայից (նրա նախապես կրկնակի կոնցերտից) բացի, ծրագրում տեղ էին գտել Զ. Ռոսսինի «Երջանիկ խաբեություն» եւ «Սիմյոն Բուսակի» օդերաների խորի նախերգանքները, կոնցերտային սիմֆոնի 3 զուգերգ Սոցարի «Ռոն ժառանգ» եւ «Կախարդական սինգ» եւ Ռոսսինի «Սեփյան սափրիչ» օդերաներից, ըստ ժողովրդական սեփսերի Ստավինսկու գրած վոկալ-գործիքային «Չվարճասույթները», որոնք են ռուսական կենցաղի ու խառնվածի յուրաքանչյուր կոնցերտային ուղևորականներ են:

Վերջապես, երկրորդի եւ մեկ ընդհանուր գիծը երաժշտության մեջ հունորի սարերն էին: Երկու կոնցերտների վերջնամասերում, Սոցարի զուգերգերում, Ռոսսինի «Սիմյոն Բուսակի» նախերգանքում եւ Ստավինսկու վոկալ մանրամասնված երաժիշտները ի հայտ բերեցին կենսական նախակիցը արագուցող կատակային-հումորիստական կերպարների մի ամբողջ շար:

Ինչպես միշտ, Ղարաբեկյանն իր ձեռքին էր դրսևորում համերգի ղեկը, նրա իբրևանության սակ էին թե նվագախմբումը (Կամերային նվագախմբի հիմնական կազմին ավելացված էին Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի փողայինները) եւ թե մենակատարները: Հասկապես կուզենայի ընդգծել նվագախմբի դերը գործիքային կոնցերտներում եւ զուգերգերում. առավել ներդասնակ էր Հայրենի եւ «Սեփյան սափրիչ» զուգերգի կատարումը: Ռոսսինի նախերգանքներ

սանով սկզբին: Միայն թիվ 4-ում («Ճեռման եւ նաղասակը»), որտեղ փողայինների սուր ակորդները կանխազգայ են խալիս Ստավինսկու աղագա երկերը, գործիքային համույթը ցուցադրեց ինչպիսիք յուրահասուկ կողմեր:

Այստեղ հիմնական ծանրությունն ընկած էր երգիչ Գ. Հովսեփյանի վրա (բարիտոն): Նա դրսևորեց արտաբերման եւ այդ երաժշտության կերպարի սիդակորման վարդերություն, երաժշտություն, որը վոկալ առումով զարգացնում է անսահուն ռիթմիկան եւ բառի խաղարկման հնարքը, ինչպես Մուտրակու մոտ: Նուրե Բադալյանի (տորադոն) հեծ զուգերգելիս նախկին երանցի, իսկ այժմ Կենտրոնական Եվրոպայի կամերային օդերային բեմերի հաջող մեներգիչ Հովսեփյանը ցուցաբերեց ոչ միայն բարձր ճաշակ, այլև դրսևոյնի գործընկերային հասկանիչներ: Բեմի վրա ավել էր չդարձարող թատերայնություն, երաժիշտները երգում էին սովորականից փոքր-ինչ դանդաղ, բայց հստակ եւ ոճականորեն զտաղ, վայելելով յուրաքանչյուր երաժշտական ֆրագ:

Բեմական իրավիճակի զգացողությունն առավել բաս նկատվում էր «Սեփյան սափրիչ» Ռոզինայի եւ Ֆիգարոյի զուգերգում: Հայաստանի կամերային նվագախմբի ուղևորումնա, կատարողական լայն ընդգրկում ունեցող երգչուհի Ն. Բադալյանը Ռոսսինի կատարելիս ցուցադրեց օդերային-ոճական ձգարություն եւ իր ձայնի լավագույն հասկանիչները, լսելիոր շոյելով ռեչիտատիվի եւ կանչիլենայի արտահայտչականությանը, ինչպես նաեւ կոլորատուայի տրավոլոնցի ճկունությամբ:

Գեղարվեստական ճաշակ եւ բարձր ողորձասիրտայիզը դասավանդեց լոնդոնցի ջութակահար Լեոն Զիլինգհայնը, որի գործունեությունը Հայաստանում նղասուր է երիտասարդ կատարողական ուժերի ինտեգրմանը: Արամ խաչատրյանի սուն-թանգարանում հայ երաժիշտների հեծ անսամբլային երաժշտության երկու հա-

վեսն զգացվում էր նաեւ վիեննացի (նախկին լիբանանահայ) դաշնակահարի հուսայի ձեռներում: Ավր Գույումջյանն առանց կեցվածք ընդունելու հանդես եկավ որդես փայլուն դաշնակահար եւ միաժամանակ որդես բանաստեղծ: Հայենի երաժիշտ, Վիեննայում 1981 թ. Բեթովենի անվան միջազգային մրցույթում առաջին մրցանակ ստացած Գույումջյանն այն սարիում է, երբ վիրտուոզության խնդիրները տեղ գիջում են դաշնամուսային նվագի երաժշտական արտահայտչականության խնդիրներին: Տոնի մեղմությունն ու խորությունը, տեմբրային մասկան առխաճանը եւ ինչպիսիք յուրահասուկ իրավիճակները բնորոշ են Գույումջյանի նվագին:

Գրախոսվող համերգի նախորդին նա ունկնդիրներին հենց այդպիսին ներկայացավ Կամերային երաժշտության սանը Գարեգին Հովսեփյանի հեծ սված համերգում: Այդ անտոնանայի երկերի ծրագրում էին Ռ. Շոնմանի «Պոետի սեր» արքը (խոսվ. Հ. Հայրենի) եւ բովանդակությամբ մոտիկ ընկած Պ. Զայկովսկու ողմանները: Դաժիժում սիրում էր կամերային երգեցողության հազվագյուծ մթնոլորտ, որին բնորոշ է բառի իմաստի գերակշռությունն իր հնչյունային եւ համատեղության նշանակությամբ: Համերգի ոճական միասնությունը չխանգարեց զնահատելու սիր կերպարանները, բերկարն ու վիշտը, միայնության ողբերգականությունը (Զայկովսկու ողմանները), կրի ողորկումները եւ փիլիսոփայական խրատարությունը (Շոնմանի արքը եղափակող թիվ 16-ը) բացահայտող ողմանների բազմազանությունը:

Հոգեբանորեն զգայուն, թեթեւ ու թավշյա տեմբրով բարիտոն Գ. Հովսեփյանը բառացիորեն նվաճեց դաժիժը, հղարսություն առաջացնելով մեր հայրենակիցների արեկրում հայկական մակույթի լայնաշխարհի համար:

ՍԵՆՏԵՆՆԱ ՍԻՐԿԱՅԵՆ, Արվեստագիտության դոկտոր

ՄԵՆԵ ԼՅՈՐ ԵՆԵ ՄԵՐ ՄՐԱՆՆՈՒԹՅԱՐ

Հայաստան - սիյուռֆ. միասին եւ մեկ շայտով

Մեկ բարձր բարունակ Հայաստանն ու սիյուռֆ երգեցին միասին, երգեցին մեկ ձայնով: Ձեռնարկի նղասակն էր հայրենիքի երկու հավանների ձայնը ինչեցնել նախ Արցախի նորակառույց Ջնարական գյուղում, աղա՝ Սեփանակերտում, Շուշում, Հայդուրում, ԼՂԴ մի քանի գործասերում ու Երեւանում: «Կոմիտաս» կամերային միացյալ երգախումբը կազմվել է Այնճարի «Կոմիտաս» կամերային երգախմբի եւ հայաստանյան մի քանի երգախմբերի կատարողներից: Երգախմբի գեղարվեստական ղեկավար եւ խմբավար **Պարզե Թալալյանի** զնահատամբ՝ ձեռնարկը «Մեկ ազգ, մեկ մակույթ» գործնական առաջին խյլն էր:

Հիմնականում մուսալեոցիներից բաղկացած «Կոմիտաս» երգախումբն ավելի քան 40 տարվա լայնամույթ ունի: Լինելով Միջին Արեւելի միակ արիեստավար խումբը՝ 2001-ին ճանաչվել է լավագույնը Լիբանանի երգախմբերի մեջ եւ վասակել միջազգային փառատոներում եւ մրցույթներում Լիբանանը լայնատես ներկայացնելու իրավունքը: 2002-ին «Կոմիտասը» ճանաչվել է Միջին Արեւելի լավագույն երգախումբը: Տասից ավելի համերգներով երգա-

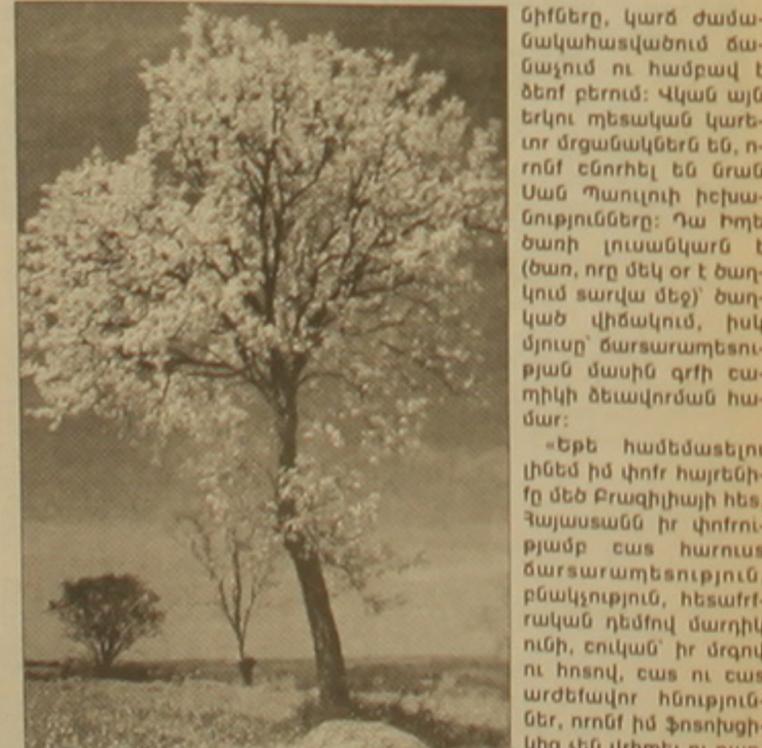
խումբը հանդես է եկել Հայաստանում: Այս անգամ հայրենիում է «Երկիր» հասարակական կազմակերպությունների միության հրավերով, որի նախաձեռնությամբ եւ Կարո Հարությունյանի որդիների նկատմամբ էլ կառուցվել է ԼՂԴ նոր Հահունյանի երգանի Ջնարական գյուղը:

Երգախումբը վերջին համերգով հանդես եկավ Երեւանի կամերային երաժշտության սանը՝ Կոմիտասի եւ Կանայանի ստեղծագործությունների բացառիկ կատարմամբ: «Կարետոն այն էր, որ այս միասնությունը տեղի ունեցավ, մեծ գեղեցիկ ճանաղարհ անցանք միասին», համերգի վերջում սասց Հայաստանի կամերային երգախմբի կատարող Արմեն Թովմասյանը: Պարզե Թալալյանը հավաստիացրեց, որ համատեղ բազմաթիվ ծրագրեր ունեն, որ անղայման բարունակելու են համագործակցությունը, սակայն չցանկացավ մանրամասնել:

Ի դեղ, 2005 թ. օգոստոսին ոլն Թալալյանի ղեկավարած արտական «Վեխ» երգախումբը, որը հայկական, եվրոպական եւ արաբական ստեղծագործություններ է կատարում, կգա Հայաստան: Հետ կարունակվեն միացյալ երգախմբի ծրագրերը:

ՍԵՆՏԵՆՆԱ ՍԻՐԿԱՅԵՆ.

Բրազիլահայ լուսանկարիչը ցուցադրվում է Երեւանում

Սեղեմբերի 20-ից հոկտեմբերի 5-ն Արմենոլոսի ֆոտոսահում ներկայացված է Բրազիլահայ լուսանկարիչ **Նորայր Հահինյանի** 40 լուսանկարների հավաքածուն: Նորայրը մեր գրույցի ժամանակ լայնացել, որ նկարել սկսել է դեռ մանկուց, երբ ֆոտոլոսիկը կարողացել է ամուր ձեռներում բռնել: 40 հազարանոց հայկական համայնք ունեցող երկրում հայերը եւ Բրազիլացիները բաս համերաբել են աղորում, եւ Նորայրը փորձել է իր լուսանկարներում ներկայացնել օր-օրի զարգացող ու բարգավաճող երկրի առոյան: Մասնագիտությամբ ճարտարապետ Նորայր Հահինյանը, լուսանկարիչ իրից ժառանգելով լուսու ու սկզբի գաղ-

նիները, կարծ ժամանակահատվածում ճանաչում ու համբավ է ձեռք բերում: Վկան այն երկու լուսանկար կարետոն մրցանակներ են, որոնք բռնել են նրան Սան Պաուլոյի իբրատությունները: Դա Խոլե ծառի լուսանկարն է (ծառ, որը մեկ օր է ծաղկում տարվա մեջ) ծաղկած վիճակում, իսկ մյուսը՝ ճարտարապետության մասին գրի բաղիկի ձեւավորման համար:

«Եթե համեմատելու լինեմ իմ փոքր հայրենիք մեծ Բրազիլայի հեծ, Հայաստանն իր փոքրությամբ բաս հարուստ ճարտարապետություն, բնակչություն, հեծաբնական ղեմով մարդիկ ունի, բուկան՝ իր մեզով ու հոսով, բաս ու բաս արժեքավոր հնություններ, որոնք իմ ֆոտոլոսիկից չեն վրիդել ու դառնալու են Բրազիլայում:

ՍԵՆՏԵՆՆԱ ՍԻՐԿԱՅԵՆ.

Հայ ուսանողի երազանք

Սեղեմբերի (Մասաչուսեթս, ԱՄՆ) Ֆլեյսեր վարժարանի իրավաբանական եւ դիվանագիտական ֆակուլտետի քոլեջական **Հարոյր Սեմերջյանը** երազում է ՄԱԿ-ում կամ ամերիկյան կառավարական քոլեջներում աշխատելով նղասուր Հայաստանի զարգացմանը եւ ամերիկա-իրական հարաբերությունների բարելավմանը: Ըստ «Արմինյն միոր սիեթեյթ» բարձրագույնի լրատվության, Հարոյրը ծնվել է Հայաստանում: 1980-ին՝ երկու տարեկանում ծնողների հեծ տեղափոխվել է Մ. Նահանգներ: Մասնագիտացել է հասկապես հակամարտությունների կարգավորման գծով: Գլեծդեյլի Արեւի Տիգրանյան վարժարանի քոլեջականը հեծազայում Լոս Անջելեսի Կալիֆոռնիա հա-

մալարանում մագիստրոսի աշխատել է ստացել հայագիտության ոլորում: Տիրապետում է արեւելահայերենին եւ արեւմտահայերենին, խոսում է թուրքերեն: Ծնողները Մեծ եղեռնի օրերին Կիլիկիայից անցել են Հունաստան, որտեղից էլ 1940-ական թվերին ներգաղթել Հայաստան: Թաֆսս համալսարանի հովանավորությամբ մայիս-հունիս ամիսներին մի լայնաշխարհի կազմում երկու բարձրագույն այցելել է Իրան եւ հանդիպումներ ունեցել միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետի ուսանողների հեծ: Դա առաջին միջբուհական այցն է եղել 1979-ից ի վեր, Պերսեպոլիս եւ Երրապ այցելություններից հետո նրան մեծաղես հուզել է ուղեւորությունը դեղի Սղահան, որը հայկական

մակույթի կենտրոն է: 12 եկեղեցիների թվում այնտեղ է գտնվում նաեւ Ս. Ամենափրկիչ վանքը, որն այժմ թանգարանի է վերածված: «Այն հրաշալի ինտերիեր ունի եւ մահաբեղական ու իբրատնական ճարտարապետությունների խառնուրդ է իբեցնում», ասում է նա:

Պատվիրակության վերադարձից հետո Սեմերջյանը երկու օր եւս մնում է Իրանում եւ այցելում Նախիջեւան եւ մասնավորապես Սք. Սեփանոս սաճար, որն իրանաթուրական սահմանում է գտնվում: «Թուրքական կողմում կարելի է տեսնել խալիպական գերեզմաններ, մինչդեռ իրանական մասում նկատելի էր վերակառուցումը, որը հարգանքի նշան է հանդեղ իբրատությունը»:

